



## § 102

### Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto vuoden 2023 arviointikertomuksesta

HEL 2023-005698 T 00 03 00

#### Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi seuraavan lausunnon vuoden 2023 arviointikertomuksesta:

#### Vieraskielisten oppilaiden tukeminen peruskouluissa

Arviointikertomuksessa todetaan, että vieraskielisten oppilaiden tukemiseen liittyvät toimenpiteet kytkeytyvät kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tavoitteeseen ”Kaikki koulut ja päiväkodit ovat hyviä”. Lukutaito on keskeinen oppimisen ydintaito, jonka edistämiseksi laadukkaalla S2-opetuksella, kielitietoisella pedagogiikalla ja koulun ja kodin yhteistyöllä on vieraskielisten oppijoiden näkökulmasta tärkeä merkitys. Siksi kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että toimenpiteet kytkeytyvät vahvasti myös toimialan tavoitteeseen ”Teemme Helsingistä lukemisen ja lukutaidon pääkaupungin”. Lisäksi Koulutus 2030, Helsinki oppii – tulevaisuuden taidot –julkaisussa todetaan kielitietoisella pedagogiikalla merkitys. Kielitietoisella pedagogiikan ydintä on, että oppija saa käyttää kaikkia osaamiaan kieliä, opitellessaan ja opiskellessaan taitoja ja sisältöjä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee varmistaa, että valmistavalla opetuksella, S2-opetuksella ja monikielisillä ohjaajilla on riittävät resurssit kaikkien koulujen vieraskielisten oppilaiden tukemiseen.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä riittävien resurssien varmistamista ja niiden käytön entistä tehokkaampaa kohdentamista vieraskielisten oppilaiden oppimisen tukemiseen. Toimialalla laaditun valmistavan opetuksen ja S2-opetuksen selvityksissä nousi esiin tavoitteita ja toimenpide-ehdotuksia, joihin tulee jatkossa kohdentaa resursseja. Näistä keskeisimpiä ovat henkilöstön riittävyys ja osaamisen kehittäminen inklusiivisessa valmistavassa opetuksessa sekä kielellisen tuen antaminen eri oppiaineiden tunneilla.

Lisäksi resurssien kohdentamista monikielisiin ohjaajiin ja koulun yhteistyöhön vieraskielisten perheiden kanssa edistetään. Kaupunginkanslian myöntämän kotoutumisen edistämisen hankerahoituksen turvin palkataan leikkipuistoihin viisi monikielistä ohjaajaa vuodeksi 2024. Lukuvuoden 2024–2025 alussa perusopetukseen vakinaistetaan viisi uutta monikielistä ohjaajaa. Kohdennus tehdään arabian, somalin ja



venäjän kieliin, jotka ovat suurimmat vieraat kielet perusopetuksessa. Lisäksi palkataan yksi määräaikainen monikielinen ohjaaja lukuvuodelle 2024–2025. Monikielisten ohjaajien työ on tunnistettu keskeiseksi kotoutumista edistäväksi toiminnoksi perusopetuksen kouluissa, tarvetta sen lisäämiselle on edelleen.

Kaupunginkanslian kotoutumisrahoituksella pilotoidaan vuonna 2024 hiljattain maahan saapuneiden oppilaiden perheille suunnattua Tervetuloa perheet! -toimintaa. Pilotissa perheiden alueellista verkostoitumista ja ohjautumista tarvittaviin palveluihin on tavoitteena edistää säännöllisesti tarjolla olevan matalan kynnyksen toiminnan avulla yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee varmistaa, että koulut saavat riittävät ohjeet ja työkalut vieraskielisten oppilaiden tukemiseen tarkoitettujen resurssien tarkoituksenmukaiseen käyttöön.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää erittäin tärkeänä, että kouluilla on riittävästi tietoa ja tukea tarjolla vieraskielisten oppilaiden tukemiseen tarkoitettujen resurssien tarkoituksenmukaiseen hyödyntämiseen. Tämän edistämiseksi jaetaan entistä tehokkaammin kouluissa kehitettyjä ja käytössä olevia hyviä toimintatapoja sekä olemassa olevaa ohjeistusta. Tavoitteena on, että tieto on saavutettavaa, ajantasaista ja koulujen käytännön osaamista edistävää. Samalla kehitetään resurssien käytön seurannan työkaluja, jotta voidaan tunnistaa vaikuttavat resurssien kohdentamisen tavat.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee jatkaa kielitietoisien pedagogiikan ja rasisminvastaisen työotteen juurruttamiseen kouluissa liittyviä toimenpiteitä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää erittäin tärkeänä, että kielitietoisien ja antirasismia edistävien toimintatapojen ja tukimateriaalien kehittäminen ja juurruttaminen jatkuu. Jatkossa perusopetuksen kehittäjäopettajien pedagogista osaamista hyödynnetään tehokkaammin koulujen ja opettajien osaamisen kehittämisessä, etenkin niissä kouluissa, joissa tunnistetaan, että S2-opetuksen osaamista ei ole riittävästi omalla henkilöstöllä. Kehittämispalvelut järjestävät lisäksi runsaasti keskitettyä täydennyskoulutusta, joka liittyy kielitietoiseen pedagogiikkaan sekä antirasistiseen työotteeseen. Helsingin kaupungilla on käytössä ammattilaisten työn tukena vihapuheeseen puuttumisen toimintamalli, mitä jalkautetaan myös kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla osaksi toimintaa.

Toimialalla valmistellaan parhaillaan ja otetaan lukuvuonna 2024–2025 käyttöön tuoreimpaan tutkimukseen ja käytännön sovelluksiin perustuva Kielitietoisien opetuksen ABC-verkkokurssi, joka on opetushenkilökunnan osaamista kehittävä oppimiskokonaisuus. Sen avulla saadaan



mahdollisuus jokaiselle opettajalle syventää osaamistaan kielitietoisessa opetuksessa. Verkkokurssi olisi tärkeää olla systemaattisesti käytössä, myös uusien opettajien perehdyttämisessä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on käynnissä yhdessä Helsingin yliopiston arviointikeskuksen kanssa VALU-projekti (tiedonalakohtaisen lukutaidon arviointityökalun kehittäminen), josta saadaan käyttöön digitaalinen arviointimateriaali opettajille oppilaiden kieli- ja lukutaidon arvioinnin tueksi. Lisäksi päivitetään ja otetaan käyttöön koulutulokkaiden kielitaidon arvioinnin tueksi tehtäväpaketti, joka toimii myös sopivan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän määrittelyn apuna.

### Kirjaston vetovoimaisuus ja lukutaidon edistäminen kirjastoissa

Tarkastuslautakunta toteaa, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kirjastopalveluiden sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee jatkaa kirjastojen ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyön kehittämistä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä jatkaa kirjastojen ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyön kehittämistä. Yhteistyötä on tiivistetty viime vuosina, ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja kirjaston yhteistyötä ohjausryhmään on saatu toimialoilta toisen asteen yhteistyöstä vastaavat edustajat. Toisen asteen oppilaitosten yhteistyön kehittäminen on sujunut suunniteltua hitaammin osin siksi, että kirjastoilla ei ole ollut käytettävissä tarpeeksi henkilökuntaa tai työaikaa yhteistyön toteuttamiseen.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala sitoutuu kehittämään yhteistyötä kirjastopalveluiden kanssa systemaattisesti. Kirjasto haki ja sai rahoitusta alkuvuodesta 2024 Etelä-Suomen aluehallintovirastolta toisen asteen oppilaitosyhteistyön edistämiseksi. ”Kirjaston ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyön kehittäminen” -hankkeen aikana on tavoitteena luoda kirjastojen palvelutarjotin Helsingin lukioiden ja Stadin ammatti- ja aikuisopiston käyttöön sekä rakentaa toisen asteen oppilaitosten ja kirjastojen yhteistyölle pysyvät rakenteet. Tavoitteena on myös saada matalan kynnyksen kirjastopalveluita kaikkien toisen asteen oppilaitosten ryhmien saataville ja tiivistää kirjastojen ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyötä. Kirjastopalveluihin rekrytoidaan syksystä 2024 alkaen henkilö koordinoimaan ja toteuttamaan hanketta.

Kehittämishankkeen myötä suunnitelma ja edellytykset yhteistyön tiivistämiseen ja pysyvien rakenteiden ja palvelumallin luomiseen ovat hyvät.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kirjastopalveluiden sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee seurata, miten kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja kirjasto-



palveluiden tavoitteena olevien 1., 3. ja 7. luokan koululaisten koko ikäluokan kirjastovierailujen toteutuminen vaihtelee alueittain ja kouluittain.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että kirjastovierailujen seuraaminen alueittain ja kouluittain on jatkossakin tärkeää. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tahtotila on, että osana perusopetuksen Kulttuuripolkua jokainen 1., 3. ja 7. luokan oppilas osallistuu vuosittain kirjastovierailuihin. Tilastointi- ja raportointivastuu käynneistä on kirjastopalveluilla.

Alueittaisia ja kouluittaisia käyntejä seurataan jatkossakin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kirjaston yhteistyötä ohjausryhmässä. Käynnit raportoidaan vuosittain perusopetusjohtajalle sekä perusopetuksen aluepäälliköille. Käyntien seuranta ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet tukevat kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tavoitetta edistää tiedolla johtamista.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kirjastopalveluiden sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee tehdä seurannan perusteella toimenpiteitä, joilla kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja kirjastopalveluiden välisen sopimuksen mukaiset koululaisten kirjastovierailut saadaan toteutumaan kattavammin.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta esittää, että toimenpiteitä kirjastovierailujen kattavammaksi toteuttamiseksi tehdään.

Rehtori vastaa Kulttuuripolun toteutumisesta omassa koulussaan. Perusopetuksen aluepäälliköt seuraavat Kulttuuripolkuun kuuluvien kirjastovierailujen toteutumista omilla alueillaan. Aluepäälliköt myös varmistavat, että jokaisen koulun vuotuisen toimintasuunnitelmaan kirjataan kaikille 1., 3. ja 7. luokkalaisille kuuluvat kirjastovierailut. Erytystä huomiota kiinnitetään seitsemäsluokkalaisiin, joiden laajamittainen tavoittaminen on ollut alakoulun oppilaita haasteellisempaa.

Yhteistyötä toimialan asiantuntijoiden ja kirjastopalvelujen välillä kehitetään viestinnän tehostamiseksi. Tapahtumista viestitään suoraan kouluille ja niistä julkaistaan tiedote Opehuone-intrassa. Kirjastot saavat viestinnällistä tukea kasvatuksen ja koulutuksen toimialan asiantuntijoilta, suunnittelijoilta sekä aluepäälliköiltä.

Jokaisesta koulusta nimetään jatkossakin lukuvuosittain kirjastoyhteistyöstä vastaava opettaja (kirjastokoordinaattori), jonka tehtävänä on välittää tietoa oman lähikirjaston tapahtumista oman koulun sisällä. Koordinaattoreille järjestetään vuosittain koulutustilaisuus, jossa Kulttuuripolkuun kuuluviin kirjastovierailuihin osallistumisen merkityksellisyyttä korostetaan.



Keskiössä on myös riittävien resurssien osoittaminen toimialoittain. Perusopetuksen sekä kirjaston yhteistyösopimuksen mukaisesti on tärkeää varmistaa vuosittain henkilöstön riittävyys vierailujen koordinointiin ja toteuttamiseen liittyen molemmilla toimialoilla. Toimenpiteiden vaikuttavuutta vierailuihin seurataan kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kirjastopalveluiden yhteisessä ohjausryhmässä, ja niistä raportoidaan perusopetusjohtajalle ja aluepäälliköille.

**Esittelijä**

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja  
Satu Järvenkallas

**Lisätiedot**

Tero Vuontisjärvi, talous- ja suunnittelujohtaja, puhelin: 310 80295  
tero.vuontisjarvi(a)hel.fi  
Otso Kotilainen, riskienhallinnan asiantuntija, puhelin: 310 25566  
otso.kotilainen(a)hel.fi

**Liitteet**

- 1 Arviointikertomus 2023
- 2 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, kasvatus- ja koulutuslautakunta

**Muutoksenhaku**

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

**Lausuntoehdotus**

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

**Esittelijän perustelut**

Kuntalain (410/2015) 121 § mukaan tarkastuslautakunnan tulee laatia kaupunginvaltuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta arviointikertomus valtuustolle. Helsingin kaupungin hallintosäännön 21 luvun 2 §:n mukaan tarkastuslautakunta hankkii arviointikertomuksesta kaupunginhallitukselta ja tarvittaessa muilta kaupungin toimielimiltä lausunnot, jotka toimitetaan valtuustolle yhdessä arviointikertomuksen kanssa.

Tarkastuslautakunta hyväksyi 16.4.2024 vuoden 2023 arviointikertomuksen ja pyytää 28.5.2024 mennessä kasvatus- ja koulutuslautakunnan ja pyytää 28.5.2024 mennessä kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausuntoa kertomuksen kohdista:

- Vieraskielisten oppilaiden tukeminen peruskouluissa (s. 25–28)
- Kirjaston vetovoimaisuus ja lukutaidon edistäminen kirjastoissa (s. 37–40).



14.05.2024

Asia/11

#### Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja  
Satu Järvenkallas

#### Lisätiedot

Tero Vuontisjärvi, talous- ja suunnittelujohtaja, puhelin: 310 80295  
tero.vuontisjarvi(a)hel.fi  
Otso Kotilainen, riskienhallinnan asiantuntija, puhelin: 310 25566  
otso.kotilainen(a)hel.fi

#### Liitteet

- 1 Arviointikertomus 2023
- 2 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, kasvatus- ja koulutuslautakunta

#### Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

#### Päätöshistoria

Tarkastuslautakunta 16.04.2024 § 39

HEL 2023-005698 T 00 03 00

#### Päätös

Tarkastuslautakunta päätti hyväksyä arviointikertomuksen vuodelta 2023 sekä hankkia siitä kaupunginhallitukselta ja muilta kaupungin toimielimiltä tarvittavat lausunnot 28.5.2024 mennessä toimitettaviksi kaupunginvaltuustolle yhdessä arviointikertomuksen kanssa.

#### Käsittely

16.04.2024 Ehdotuksen mukaan

#### Esteelliset:

Tarkastuslautakunnan jäsenet lida Haglund ja Dani Niskanen. Esteellisyyden syy: Yleislausekejäävi (hallintolain 28.1 § kohta 7).

Tarkastuslautakunnan jäsen lida Haglund ei osallistunut arviointikertomuksen käsittelyyn kaupunkiympäristön toimialaa koskevilta osin eikä ollut läsnä niitä käsiteltäessä.

Tarkastuslautakunnan jäsen Dani Niskanen ei osallistunut arviointikertomuksen käsittelyyn kulttuurin ja vapaa-ajan toimialaa koskevilta osin eikä ollut läsnä niitä käsiteltäessä.

09.04.2024 Ehdotuksen mukaan



14.05.2024

Asia/11

12.09.2023 Ehdotuksen mukaan

09.05.2023 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

tarkastusjohtaja  
Timo Terävä

Lisätiedot

Timo Cantell, arviointipäällikkö, puhelin: 09 310 73362  
timo.cantell(a)hel.fi